

RENÉ JOCHEMS:

‘De bodem is vergevingsgezind’

Tekst: Arie Dwarswaard
Fotografie: René Faas

Inmiddels hebben we vijf medewerkers en is er naast mij nog een mede-eigenaar.”

SYSTEEMDENKEN

Jochems had niet alleen veel aan zijn bodemkennis, maar kon ook teruggrijpen op zijn jeugdliefde: de natuur. “Ik hou erg van het zogeheten systeemdenken. Ik heb daar in 2011 ook een boek over geschreven. In die manier van denken gaat het er om dat je eigenlijk gaat kijken naar wat er allemaal in een bosbodem gebeurt. Daar is een heel actief bodemleven, waarbij een scala aan schimmels, bacteriën en andere organismen voedsel in welke vorm dan ook uitwisselen met de wortels van bomen. Een voorbeeld dat de meeste mensen waarschijnlijk wel kennen, is de combinatie van beuken en mycorrhiza’s. Wat telers vroeger al deden, was dat ze bij het planten van jonge beuken wat grond meegaven die bij oudere beuken vandaan kwam. Die grond bevat al zoveel mycorrhiza’s dat de jonge beuken beter aanslaan. Grond en gewas vormen samen een systeem. Ik maak vaak de vergelijking met ons spijsverteringsstelsel. Dat functioneert goed als de darmflora in orde is. De plantenwortel is in feite precies het omgekeerde van de darm. Rondom die wortel zit een heel rijk leven dat zorgt voor de uitwisseling van voedings- en afvalstoffen. Dat doet de darmflora ook. Wat dat betreft is de bodem niet meer en niet minder dan de maag van de productie. Daar moet je goed voor zorgen. Als er geen darmflora is, is er ook geen spijsvertering. Met de bodem is het niet anders.”

BLIJVEN LEREN

Na de Middelbaar Agrarische School ging Jochems aan het werk. Eind jaren tachtig merkte hij al dat de vanzelfsprekendheid van de chemie in de land- en tuinbouw onder druk kwam te staan. Voor hem een belangrijke drijfveer om zich te gaan verdiepen in de bodembio-logie. Dat leerde hem veel over de relatie tussen de bestrijding van ziekten en plagen en de rol die daarin het bodemleven speelt. “We zitten in Zundert op vergelijkbare gronden als in West-Nederland: lichte zandgronden met weinig organische stof. Met grondontsmetting werden veel ziekten en plagen bestreden, maar dat werd steeds lastiger. En dus moesten ondernemers andere manieren gaan zoeken om te corrigeren. Daar kwam mijn inmiddels opgedane kennis over de bodembio-logie van pas. Daarbij was de vraag of ik die kennis commercieel kon maken. Dat is met de oprichting in 1996 van het bedrijf Groeibalans gelukt.

Serie Bodem

In BloembollenVisie 359 startte de derde serie artikelen over bodem. Vorige series verschenen in 2012/2013 en 2014/2015. Alle artikelen uit die series zijn terug te vinden op www.bloembollenvisie.nl onder ‘Dossiers’. Hier zijn ook andere artikelen te vinden die met bodem te maken hebben.

BRANDBLUSSE

Door de sterke verandering op het gebied van gewasbescherming kwamen steeds meer ondernemers bij Jochems en zijn collega’s terecht. “Het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen kwam steeds meer ter discussie te staan, en middelen verdwenen van de markt, zoals grondontsmettingsmiddelen. En wat is dan het alternatief? Chemie fungeert voor veel telers als een brandblusser. Inzet is niet altijd nodig, maar als er brand uitbreekt dan kan ik altijd nog de brandblusser pakken. Dat snap ik heel goed, want er moet ook nog geld worden verdiend door de ondernemer.” De door Jochems inmiddels opgedane kennis over de bodem levert echter een ander verhaal op dan dat de ondernemers decennialang heb-

ben gehoord en in de praktijk hebben gebracht. “Het herstel van een zieke grond moet vanuit de bodem zelf komen. En dat kan ook. Het bijzondere is dat de bodem vergevingsgezind is. Daarvoor is het wel nodig om in je aanpak de bodem centraal te stellen. Essentieel is de inzet op bodemvruchtbaarheid. Dat vraagt tijd, maar binnen drie tot vijf jaar kun je wel zien dat je iets hebt bereikt. Dat is ook de ervaring van de deelnemers aan Natural Growth and Living. Die zijn nu vijf jaar bezig en zien resultaat.”

WAAR BEGIN JE?

Als een ondernemer of een groep onder-nemers met Groeibalans in zee gaat, waar begint Jochems dan? “We starten altijd met een nulmeting. Wat is de inhoud van de bodem. We

hebben de beschikking over een aantal methodes, zoals de Albrechtmethode, een biologische test en een chromatografie. Deze testen leveren informatie op over de gehalten aan mineralen en aan aantal en soort bodemleven. Wat in veel gevallen blijkt uit deze meting is dat de mineralenbalans niet op orde is. Normaal gesproken gaan ondernemers met machines en chemie aan de slag. Dat doen wij niet. Wij adviseren om de balans te herstellen in de bodem door bij te gaan mesten met plant-aardige meststoffen. Uiteraard houden we de productie van de ondernemer in stand. Dat is immers zijn brood. Naast bijbemesting gaan we ook organismen introduceren die het herstel van het bodemleven ondersteunen.” In veel gevallen is bij de nulmeting sprake van

twee zaken: structuurbederf en ziektedruk. “De analyses geven vaak heel goed aan waar de storing zit. Dat is het vertrekpunt voor een traject van drie tot vijf jaar.”

SNELLE GROEI

De vraag naar cursussen groeit de laatste paar jaar snel, evenals de individuele advisering. Cursussen zitten al weken van tevoren vol. Onlangs gaf hij drie middagen les aan een groep bloembollentelers uit de Bloembollenstreek. Zij telen op zandgrond met relatief weinig organische stof en veel beperkingen. Wat adviseert hij hun? “Ga die grond weer voeden, maar wel met kleine porties. Ga met groenbesters aan de slag om het bodemleven aan de gang te houden. Compost en stalmest kun

Als bedrijfsadviseur zag René Jochems hoe goed chemie en kunstmest werkten. Eind jaren tachtig merkte hij dat die combinatie steeds minder goed voldeed bij telers. Hij koos voor een nieuwe benadering. Groeibalans werd geboren en nu geeft hij volop cursussen. ‘De honger naar kennis is groot.’